

Cetonia aurata och Trichius fasciatus i myrbon.

Af

Gottfrid Adlerz.

WASMANN var den förste, som fäste uppmärksamheten på att de i stackar af *Formica rufa*, *pratensis* och *exsecta* så ymnigt anträffade *Cetonia*-larverna uteslutande tillhöra *floricola*, men däremot aldrig *aurata*. Sedan jag med anledning af denna uppgift ägnat saken rätt mycken uppmärksamhet, har jag ständigt gjort samma erfarenhet. De fullbildade guldbaggar, som sågos tränga ner i myrstackarna för att lägga sina ägg i de multnande växtämnena i deras botten, visade sig alltjämt vara *floricola*. Och till samma art ha de *Cetonia*-larver och kokonger, som anträffats hos de nämnda stackbyggande *Formica*-arterna, visat sig höra, i de fall, då deras utveckling kunnat följas. Någon tillförlitlig uppgift om att *Cetonia aurata* skulle tillbringa sitt larvstadium i något myrbo känner jag ej. Däremot omtalar FABRE i samband med sina *Scolia*-studier, att han uppgrävt *Cetonia*-larver af flera slag, bl. a. äfven *aurata* och *floricola*, ur vegetabiliska affallshögar i sin trädgård. Icke heller *floricola* tycks sålunda för sin existens vara beroende af myrstackarna, ehuru den åtminstone i det nordliga Europa med förkärlek uppsöker sådana. Att denna benägenhet att välja myrbon till plats för äggläggningen äfven kan framträda hos *aurata* framgår af följande iakttagelse.

Vid Mem i Östergötland träffades i slutet af juli 1909 ett bo af *Camponotus herculeanus*, som härbärgerade larver och kokonger af någon *Cetonia*-art. Detta väckte min förvåning dels därför, att *Cetonia*-larver aldrig förut anträffats

hos denna myrart, dels också därför att *Camponotus*-bon öfverhufvud taget äro fattiga på myrgäster och inhysingar. Jag kan ej erinra mig ha där iakttagit några andra än de underliga *Microdon*-larverna. Af denna anledning syntes det lämpligt att tillvarataga kokongerna för att genom deras kläckning utröna, hvilken *Cetonia*-art det var, som visade denna afvikande vana.

Ifrågavarande *Camponotus*bo var beläget i en murken trädrot under markens yta, och alla tecken antydde, att det var gammalt. Det kan därför knappt antagas, att *aurata*-larverna funnits i trädrotten, innan myrorna tagit den i besittning. De anträffade larvernas antal var 6. Dessutom funnos 3 kokonger. Som vanligt brydde sig ej myrorna om guldbaggarnas larver, hvilka påtagligen lefva af det murkna träet, ty äfven *floricola*-larverna hos de stackbyggande myrorna träffas åtminstone företrädesvis i sådana stackar, som omsluta rester af någon gammal stubbe, om också blott rötterna återstå, djupt ner i jorden.

Af de 3 kokongerna krossades en vid uppgräfningen och befanns innesluta en ännu ej förpuppade larv. De 2 återstående tillvaratogs och inlades jämte larverna och en del murket trä i ett glaskärl. Larverna funno emellertid dessa omständigheter otillfredsställande för sin trefnad och dogo, den ena efter den andra. Omkring midten af augusti gjordes en liten öppning på den ena kokongen, som då befanns innehålla en *Cetonia*-puppa, ännu hvit, men med svagt framträdande grön metallglans. Sedan öppningen blifvit tillsluten, lämnades kokongerna i ro under ytterligare ett par veckor. I slutet af augusti öppnades de båda och innehöllo då från pupphuden frigjorda, fullt utfärgade och hårdnade imagines af *Cetonia aurata*, hvilka förmodligen ämnat öfvervintra inom sina kokonger. Det förtjänar anmärkas, att några ur *rufa*-stackar i samma trakt och vid samma tid insamlade *Cetonia*-kokonger endast gifvo upphof till *floricola*. Samma höst träffades i ett par *rufa*-stackar vid Sundsvall oerhörda mängder af *Cetonia*-kokonger. Ganska många insamlades för kläckning, och alla dessa visade sig likaledes tillhöra *floricola*. *C. aurata* måste föröfrigt vara mycket sällsynt i Medelpad. Jag har aldrig där sett något lefvande exemplar, men har däre-

mot träffat två döda, båda under stenar på en bergsluttning. Kanske står denna ovanliga fyndplats i samband med larvernans förekomst i de just under stenar på bergsluttningar vanliga *Camponotus*-boen. Att sådana funnits under de stenar, där de döda guldbaggarna anträffades, är emellertid åtminstone ej angifvet i mina anteckningar.

Någon uppgift om, hvar *Trichius fasciatus* tillbringar sitt larvstadium, känner jag ej. I första veckan af juli 1907 träffade jag i Jämtland i en kullfallen och murken björkstam och midt i ett bo af *Myrmica ruginodis* dels en nykläckt *Trichius fasciatus*, dels en nära fullgången puppa, såvidt jag kan erinra mig ej omgifven af någon kokong. Puppen kläcktes en vecka därefter.

Visserligen skulle dessa enstaka fynd af *Cetonia aurata* och *Trichius fasciatus* i myrbon kunna vara rena tillfälligheter. Det murkna träet är för dem otvifvelaktigt hufvudsaken, helst som man känner andra cetoniiner, hvilkas larver regelbundet tillbringa sitt lif i murket trä, utan att någonsin ha anträffats tillsammans med myror. Sålunda har jag t. ex. ofta ur muddret af de gamla ihåliga ekarna vid Mem plockat fram såväl imagines som larver och puppor af *Osmoderma eremita*, utan att några myror träffades ens i närheten. Men i betraktande af den hos *floricola* synnerligen framträdande benägenheten att ansluta sig till myror, torde de ofvannämnda iakttagelserna dock förtjäna att beaktas. FABRE skildrar, huru *Scolia bifasciata* härjar bland de skyddslöst i marken lefvande *Cetonia*-larverna. Det förefaller därför ingalunda osannolikt, att man i vissa *Cetonia*-arters anslutning till myror har att se en gryende instinkt att för äggläggningen uppsöka sådana platser, som äro otillgängliga för *Scolieri*na, såsom med all säkerhet är fallet med myrboen. Om ej en sådan instinkt finnes, skulle förmodligen *Cetonia floricola* i likhet med de flesta djur sky myrorna och blott uppsöka murkna rötter hellre än att underkasta sig myrornas ilska bett vid sitt nedträngande i deras stackar. Visserligen tyckas dessa bett föga bekomma guldbaggarna ifråga, och kanske är deras hårda kitingpansar att betrakta såsom en anpassning för just dessa lefnadsvanor. Men då man ser, huru hårdt de ansättas, kan man ej värja sig för tanken, att det måste vara en kraftigt

verkande drift, som förmår dem att trotsa låt vara endast obehaget af att känna sig fasthållna, hvilket djuren i allmänhet instinktmässigt söka undgå. I vårt land finnas visserligen inga Scolier, som skulle motivera bibehållandet af en sådan vana som florícolas. Men de en gång förvärfvade instinkterna äro sega och kunna mycket väl tänkas öfverleva invandringen till en trakt, där omständigheterna göra dem öfverflödiga, så att de där nästan kunna betecknas som rudimentära. Fallet erinrar om en i senare tid rätt bekant historia om en landskyrka i Danmark, där hvarje inträdande bugade sig framför en viss fläck på den hvitstrukna väggen. Ingen visste numera, hvarför så skedde. Men förklaringen kom, när man under den bortskrapade hvitlimningen på denna fläck fann en målad bild af madonnan.